

# Utdrag ur "Uppföljning av miljötillståndet i skogslandskapet – Baserat på SLU Riksskogstaxeringen 2016–2020" (Nilsson och Dahlgren 2023)

## 11. Grova träd

Många arter är beroende av grova träd för sin överlevnad. De mest uppenbara är kanske de rovfåglar som bygger sina bon i träden, men även många insekter och svampar är beroende av grova, gamla träd som är levande, döende eller döda. De grova träden kan ha olika biologiska värden beroende på bland annat trädslag, ålder och läge. Exempelvis hyser oftast ett grovt träd i en gammal skog ett rikare djur- och växtliv än ett grovt träd på ett hygge.

Nedanstående uppgifter avser mark utanför formellt skyddade områden.

### Tillstånd 2016–2020

#### Träd som är minst 50 centimeter

Antalet träd med en diameter av minst 50 centimeter ökar generellt sett från norr till söder, från 20–25 träd per kvadratkilometer produktiv skogsmark i Norrbottens- och Västerbottens län till cirka 680 per kvadratkilometer i Skåne län. Stockholms län utmärker sig med förhållandevis god förekomst (cirka 600 per kvadratkilometer). Med undantag för de sydligaste länen Skåne, Blekinge och Halland, utgör barrträd de flesta av de grova träden.

#### Träd som är minst 60 centimeter

För länsgrupper har även genomsnittligt antal träd som är minst 60 centimeter inom ägoslagen produktiv skogsmark och naturbete beräknats. Antalet ökar från 9 per kvadratkilometer i norr till drygt 160 i söder.

#### Lövträd som är minst 40 centimeter

Förekomsten av björk, asp, al och sälk som är minst 40 centimeter kan redovisas för produktiv skogsmark inom länsgrupper.

Antalet björkar ökar från under 5 längst i norr till över 100 per kvadratkilometer i söder.

Antalet aspar är som störst i Mellansverige, med länsgruppen Uppsala, Stockholm och Södermanland i topp med 151 per kvadratkilometer. Grova alar är vanligast i

den sydligaste länsgruppen (Skåne, Blekinge, Halland) och grova sälgar i länsgruppen Östergötland, Västra Götaland och Jönköping (13 per kvadratkilometer).

## Ädla lövträd som är minst 50 centimeter

Förekomst av ädla lövträd som är minst 50 centimeter inom ägoslagen produktiv skogsmark och naturbete redovisas för länsgrupper i södra Sverige. Antalet sådana träd ökar från i genomsnitt cirka 6 per kvadratkilometer i länsgruppen Värmland, Örebro och Västmanland till över 300 i Skåne, Blekinge och Halland.

## Trender

- Det kan konstateras att under den studerade perioden, från 1975 (1973–77) eller 1985 (1983–87) har generellt förekomst av grova träd, oberoende av trädslag/trädslagsgrupp, ökat inom alla län eller länsgrupper där förekomsten är tillräcklig för att redovisningen ska vara meningsfull.
- Jämfört med situationen i mitten av 1970-talet har antalet träd med en brösthöjdsdiameter av minst 50 centimeter tre- till femfaldigats i flertalet län.
- Ökningstakten har varit klart mindre i Norrbottens och Västerbottens län (ungefär dubbelt så många träd) och som störst i Västmanlands län, där det nu står tretton gånger fler träd som är 50 centimeter eller mer per kvadratkilometer än 1975.
- Ökningstakten varierar naturligtvis mellan vald diametergräns, trädslag/trädslagsgrupp och del av landet, men bilden av att antalet grova träd i landets skogar ökar är generell. Man kan dock se att antalet lövträd som är minst 50 centimeter inte kan konstateras öka sedan 1973–1977 och detsamma gäller tall och gran med samma grovlek i den sydligaste länsgruppen med Hallands, Skåne och Blekinge län.

## Noggrannhet

Det relativa medelfelet är 10–20 procent (ganska säkra uppgifter) på länsnivå (alla trädslag). För vissa kombinationer av trädslag/trädslagsgrupper och län/länsgrupper är medelfelet väsentligt större och uppgifterna är följaktligen osäkra.

## Definitioner

### Trädens grovlek

Trädens grovlek utgörs av diameter i brösthöjd (1,3 meter över marken).

## Tabeller

- 11.1 Antal levande träd grövre än 50 centimeter per kvadratkilometer.  
Produktiv skogsmark utanför formellt skyddade områden. 1973–2020.

- 11.2 Antal levande träd grövre än 60 centimeter per kvadratkilometer. Produktiv skogsmark och naturbete utanför formellt skyddade områden. 1983–2020.
- 11.3 Antal levande träd grövre än 50 centimeter per kvadratkilometer för tall, gran och lövträd. Produktiv skogsmark utanför formellt skyddade områden. 1973–2020.
- 11.4 Antal levande träd grövre än 40 centimeter per kvadratkilometer för björk, asp, al och sälg. Produktiv skogsmark utanför formellt skyddade områden 1983–2020.
- 11.5 Antal levande träd grövre än 60 centimeter per kvadratkilometer. Produktiv skogsmark och naturbete utanför formellt skyddade områden. 1983–2020.
- 11.6 Antal levande ädla lövträd grövre än 50 centimeter per kvadratkilometer. Produktiv skogsmark utanför formellt skyddade områden. 1983–2020.
- 11.7 Antal levande träd grövre än 50 centimeter per kvadratkilometer för tall, gran och lövträd. Skogsmark inom och utom formellt skyddade områden. 2003–2020.

## Länkar

- [11. Grova träd \(Länsstyrelsernas statistik i PxWeb\)](#)
- [Kapitlet Övergripande definitioner](#)
- [Kapitlet Tips vid användning av PxWeb](#)

## Referenser

Nilsson, P. och Dahlgren, J. (2023). Uppföljning av miljötillståndet i skogslandskapet – Baserat på SLU Riksskogstaxeringen 2016–2020. Länsstyrelsen i Dalarnas län. Rapport 2023:11.

URL: <https://catalog.lansstyrelsen.se/store/26/resource/279>